

SVETA

Cecilija

ČASOPIS ZA DUHOVNU
GLAZBU

GLASILO INSTITUTA ZA
CRKVENU GLAZBU KBF
U ZAGREBU

Godište LXI Broj 2
Travanj-Lipanj 1991
YU ISSN 002045

UREDNIČKO VIJEĆE:

Petar Zdravko Blajić, Ljubomir Galetić,
Sebastijan Golenić, Miroslav Martinjak,
Josip Mioč, Ante Samardžić, Mirjam
Pandžić, Marijan Steiner, Izak Špralja.

PREDJESNIK UREDNIČKOG VIJEĆA

Dr. Franjo Komarica

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Dr. Đuro Tomašić

TAJNIK I GRAFIČKI UREDNIK

Josip Korpar (tel. 271-676)

LEKTOR:

Dr. Ante Sekulić

IZDAVAČ:

HKD sv. Ćirila i Metoda
Trg kralja Tomislava 21
41000 Zagreb

GODIŠNJA PRETPLATA

Za tuzemstvo 200 din

Za inozemstvo 30\$

Pojedini broj: 50 din

ŽIRO RAČUN BROJ:

30101-620-16

012101-232041628

BROJ I NAZIV DEVIZNOG

RAČUNA:

30101-620-16 Zagrebačka banka

242-409-1010 Zagreb

Časopis izlazi četiri puta godišnje

SURADNJU SLATI NA:

Uredništvo "Sv. Cecilije"

Kaptol 29, 41000 Zagreb

RUKOPISI I FOTOGRAFIJE

se ne vraćaju

TISAK: P.K. FRANJO KORPAR Sv. Ilija

"Sv. Cecilija" oslobođena je plaćanja poreza na promet rješenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH, br. 229/1-1979. od 15. II. 1979.

Ovaj broj našega časopisa posvećujemo mo. ANĐELKU MILANOVIĆU, dugogodišnjem predstojniku Instituta za crkvenu glazbu KBF u Zagrebu te glavnom i odgovornom uredniku "Sv. Cecilije".

U SPOMEN MO. ANĐELKA MILANOVIĆA

Oproštaj provincijala fra Šimuna Šipića

Draga braćo i sestre!

Slaveći ovih dana Isusovo pashalno otajstvo, tj. Isusov prijelaz iz ovoga zemaljskog života u slavni nebeski život kroz muku, smrt, pokapanje i uskrsnuće, jučer i danas doživljavamo pashu — prijelaz iz ovoga zemaljskog života u vječni život o. fra Anđelka Milanovića koji je jučer ujutro umro u ovom samostanu kao njegov član i kao član naše provincijske zajednice.

Kao što je Isusovu prijelazu iz ovog zemaljskog života u nebeski život prethodila muka, smrt i pokapanje, tako to biva sa svakim Isusovim sljedbenikom. Životno putovanje svakog od nas nije ništa drugo nego primicanje tjelesnoj smrti i pokapanju, da bismo potom, kako nas vjera uči, ušli u život vječni i primili plaću za ono što smo u ovom životu kroz tijelo zaradili.

Životno putovanje našega dragog pokojnika fra Anđelka započelo je u Otoku 2. kolovoza 1913. godine, kada je rođen od uglednih i kršćanskih roditelja Mate Milanović Litre i Tomice rođ. Latinac. Na krštenju je dobio ime Anđelko. To je ime zadržao i poslije kad je stupio u Franjevački red. Osnovnu je školu završio u rodnom Otoku, a Franjevačku gimnaziju ovdje u Sinju. Stupio je u naš Franjevački red i započeo novicijat u Makarskoj 30. kolovoza 1930, prve redovničke zavjete položio je godinu dana kasnije u Zastrogu 31. kolovoza 1931. Svečane zavjete položio je u Makarskoj 12. studenog 1934. Filozofiju je studirao ovdje u Sinju (1931-1933), a teologiju u Makarskoj (1933-1937). Za svećenika je ređen u Splitu 6. svibnja 1937, a mladu je misu slavio u svom rodnom Otoku 9. svibnja 1937.

Odmah po završetku redovnog filozofsko-teološkog studija i mlade mise uprava Provincije poslala ga je 1937. u Rim na studij crkvene glazbe na Papinski institut za crkvenu glazbu. Specijalizirao je gregorijansko pjevanje i svetu skladbu postigavši 1942. godine naslov "maestro".

Fra Anđelko je čitav svoj radni vijek kao svećenik posvetio crkvenoj ili svetoj glazbi. Odmah po završetku studija u Rimu 1942. godine dolazi u Makarsku na našu Bogosloviju za profesora crkvenog pjevanja i pastoralne liturgije, a kad Bogoslovija 1944. godine seli u Zagreb, on također seli s bogoslovima u istom svojstvu profesora sv. glazbe i tu ostaje do 1946. godine. Zatim dolazi u Split za provincijalova tajnika i zborovođu u crkvi Gospe od Zdravlja i tu ostaje 6 godina (1946-1952). Onda je godinu dana ovdje u Sinju kao zborovođa (1952-1953). Kad je 1954. godine naša Bogoslovija započela svoj rad u našem samostanu u Zagrebu, fra Anđelko je također u

Zagrebu kao profesor crkvene glazbe i tu ostaje 4 godine, do 1958. Te godine fra Anđelko opet dolazi u Makarsku kao profesor crkvene glazbe na našoj Bogosloviji i tu ostaje 6 godina (1958-1964). Kroz to vrijeme vrši u Makarskoj i službu gvardijana 3 godine (1961-1964) te predaje crkvenu glazbu i na Teologiji u Splitu. Od 1964. do 1988, dakle pune 24 godine, fra Anđelko djeluje u Zagrebu kao zborovođa u svetištu M. B. Lurdske i kao profesor crkvene glazbe i predstojnik Instituta za crkvenu glazbu KBF-a u Zagrebu. Kroz to je vrijeme i član provincijske uprave (definitor) 3 godine (1970-1973). Konačno dolazi amo u Sinj 1988. godine kao član ovoga samostana i u njemu ostaje sve do svoje smrti. Posljednjih godina imao je nekoliko puta operaciju na očima zbog bolesti *ablatio retinae*, a u posljednje vrijeme i visok šećer u krvi. Umro je jučer oko 8 sati u 77. godini života, 60. redovništva i 53. svećeništva.

Osim poučavanja u crkvenoj glazbi kao profesor i vodstva Instituta za crkvenu glazbu u Zagrebu fra Anđelko je od 1955. bio i član Odbora za crkvenu glazbu u zagrebačkoj nadbiskupiji i od 1958. u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Uređivao je glazbeni dio obnovljenih liturgijskih knjiga nakon II. vatikanskog sabora. Pisao je o glazbenim temama u *Službi Božjoj* te uređivao i surađivao u časopisu za crkvenu glazbu *Sv. Cecilija*. Skladao je više Gospinih litanija, *Divnoj dakle*, misa, moteta za 1, 2, 3 i 4 glasa s pratnjom.

O njemu kao čovjeku, redovniku, svećeniku i glazbeniku dalo bi se mnogo govoriti. Dobiva se dojam da je njega sveta glazba u svemu oplemenila, iznutra i izvana, njegovo čovječstvo, redovništvo i svećeništvo. U njega kao da je sve pjevalo i bilo po taktu, čak i hod i smijeh. Bio je čovjek koji se mogao nazvati "Aleluja". On se kao glazbenik zauzimao za podizanje stručnih crkvenih glazbenika ne samo u vlastitoj provinciji nego i u cijeloj domovinskoj Crkvi. Njegova je zasluga što danas naša provincija ima 5-6 kvalificiranih crkvenih glazbenika. On je naime 1968. godine pisao upravi provincije između ostaloga i slijedeće: "Crkvenu glazbu moramo učiti ne samo zato što je to u sebi lijepo, nego zato što je pjevanje u pastoralnom radu i liturgijskim činima nužno." Stoga on u istom pismu potiče upravu provincije da talentiranije bogoslove i mlade svećenike šalje na Institut za crkvenu glazbu koji će kao diplomirani crkveni glazbenici preuzeti nastavu crkvene glazbe u našim školama. Na taj svoj prijedlog primjećuje: "Ne moraju oni biti glazbeni geniji, a neka budu dobri i hotni profesori crkvene glazbe te pravi svećenici i redovnici."

U tom istom pismu on predlaže i još jednu značajnu stvar. "Držim", veli on, "da bi se naš pastoralni rad, osobito poučavanje vjeronauka i crkvenog pjevanja, morao polako preorijentirati na pripomoć časnih sestara... one bi mogle preuzeti poučavanje vjeronauka... voditi crkveno pjevanje kod djece, djevojaka, društva FSR... i sve pučko pjevanje u našim crkvama... Gospodin Bog je ženskima dao specijalni dar sposobnosti za rad s djecom više nego nama muškima" (Pismo od 19. kolovoza 1968. koje se čuva u provincijskom arhivu).

Takvo osvjedočenje i zauzetost o. Anđelka Milanovića zajedno s veleč. Albom Vidakovićem i drugima na Institutu za crkvenu glazbu u Zagrebu već su odgojile generacije crkvenih glazbenika i katehista časnih sestara koje posvuda uspješno djeluju u našim crkvama.

No, o. Anđelko nije bio samo crkveni glazbenik, već prije svega pravi svećenik i redovnik. On nikada nije oblatio svoju svećeničku čast i svoje redovničko ime. Premda posvuda tražen, ništa nije činio bez dozvole svojih redovničkih poglavara. Premda stručnjak za crkvenu glazbu, on nije tražio svoju slavu već slavu onoga kojemu je služio kao svećenik. Zato je svima bio drag i od svakog poštivan.

Još jedna naoko sitnica mnogo govori o fra Anđelku. On je od skromnog honorara koji je dobivao od Instituta svakog mjeseca slao ponešto za naše misije u Africi.

Dragi o. Anđelko, dobar si boj bio i trku završio. Neka ti pravedni Sudac dade vijenac slave nebeske! Ja ti u ime naše provincijske zajednice zahvaljujem na svemu što si dobra učinio, bilo za našu provinciju bilo za našu Crkvu, vršeci službe koje su ti bile povjeravane. Mi smo na te ponosni i Bogu zahvaljujemo što nam te je dao!

Tvojoj braći i sestrama, bližoj i daljnjoj rodbini i svima koji za tobom tuguju moja iskrena sućut, a iskrena hvala svima koji su te došli ispratiti na tvoje posljednje počivalište!

Počivaj u miru Božjem!

N. B. Ovaj članak otisnut je u Vjesniku Franjevačke provincije Presv. Otkupitelja, Split

God XXXIX (1990) ožujak-travanj br. 2, str. 85-86.

Bogodani solo pjevač

Josip Soldo, Sinj

“Šteta!” — znali bi reći mnogi koji bi slušali milozvučni glas fra Anđelka Milanovića. U toj riječi skrivale su se različite misli jer su neki voljeli da se takav glas pojavio na koncertnim podijima ili na kazališnim daskama. I ja mislim jednako, da je šteta što fra Anđelko nije duže studirao pjevanje. On je, zapravo, tek počeo učiti kod poznatog pedagoga Rodolfa *Stracciarija* u Rimu, nedovoljno da u potpunosti svlada pjevačku tehniku. Tako se morao zadovoljiti bogodanim darom na slavu Onoga kojeg bi sigurno uspješnije a i duže hvalio, što mi je jednom zgodom rekao A. Vidaković. Njegova, naime, pjevačka “karijera” trajala je nekako do oko godine 1954. kad je zbog teškoća na glasnica morao pauzirati i kasnije uglavnom nije nastupao.

Bilo je ne samo ugodno nego i iznimno lijepo slušati njegovo pjevanje. Dok je studirao u Rimu, pričao je, da je uskršni “Exultet” pjevao u više crkava tako da su obrede počimali u raznim satovima i time vjernicima omogućili umjetnički užitek tada mladoga i lijepog “fra Angelica da Dalmazia”.

Pa i kasnije, kad se vratio u domovinu, narod je punio crkve kad bi saznao da će on pjevati, pozorno ga slušao i na kraju, jer aplauza nije tada bilo u crkvama, mnogi bi uzdahnuli: “Blago majci...” U Splitu su mnogi kazališni ljudi željeli ga čuti u operi. U vrijeme “kvarantora” u Velikom tjednu dolazio je pedesetih godina u Sinj i pružao običnom puku umjetnički užitek a izvukao toplu suzu mnogog starici. Naime, u godinama nakon rata vjernici su bili željni i solo popjevaka, cijenili su “*Ave Maria*” velikih majstora, željeli su više nego danas čuti duhovne skladbe koje su im uzdizale srce i dušu. U fra Anđelkovo interpretaciji bile su one za njih “vrhunac glazbenoga doživljaja”. U mnogim mjestima takvi nastupi omogućavali su tada na neki način slobodnije izražavanje vjerskoga osjećaja, jer se ulazak u crkvu “ispričavao” tobože slušanjem “ozbiljne” glazbe. Nastupi su bili uzdizanje duhovne atmosfere svečanosti i podržavanje crkvenih zborova, većinom u rasulu zbog raznih političkih i idejnih pritisaka. Solo popijevka nije bila samo ukrasni dio liturgije nego i poticaj za održavanje crkvenog pjevanja, pomoć u tada teškom pastoralnom radu.

Fra Anđelko je nastupao u Makarskoj, ali mnogo više u Splitu, Šibeniku, Dubrovniku, Zadru, po Pelješcu, u Sinju, Imotskom i drugim manjim dalmatinskim mjestima. To su bili uglavnom nastupi za crkvenih obreda, blagoslova, rjeđe posebni koncerti, tada rijetki. Nastupao je i s drugima kao s gđom *Glazer* i Almom *Peranić*, opernim pjevačicama splitske opere pa i s potpisanim.

Omiljeni repertoar fra Anđelka bio je *Ave Maria* od Ch. *Gounoda*, F. *Schuberta*, L. *Pergolesija*, P. *Kahna*, *Ave verum* od W.A. *Mozarta*, *Pietà*, *Signora* od A. *Stradelle*, Biblijskih pjesama A. *Dvořaka*, *Panis angelicus* od C. *Franka*, dijelovi iz *Hartmannove* mise te osobito sonomi *Agnus Dei* G. *Bizeta*. Barokne majstore nije izvodio jer je više bio sklon opernoj ariji, melodijama široke raspevanosti s briljantnim visinama koje je izvodio velikim smislom za frazu tako da je njegova muzikalnost dolazila do izražaja. Tek tu i tamo mogla se osjetiti tvrdoća kao nedostatak dovoljnog studija a i korepeticije do koje nije tako lako tada mogao doći. Od domaćih skladatelja volio je pjevati I. *Zajca*, I. *Muhvića*, B. *Sokola* pa i popa *Čurkovića* (“Kada prevalim gore”) i dr.

Među notama posjedovao je dosta opernih arija pa i partitura od kojih bi znao zapjevati po salonima arije iz *Toske*, *Rigoletta* ili pak iz *Ere J. Gotovca* ili *Zrinskog I. Zajca* te napolitanske pjesme kao i naše narodne pjesme. Pričao je kako su on i njegovi kolege pjevali u Napulju pred nadbiskupom naše božićne pjesme do iznemoglosti. Kad više nisu znali što bi otpjevali, počeli su “Jedan fesić, mamo...” toliko “pobožno” da je ushićeni prelat uzdahnuo: “Che bella melodia religiosa...”

Svoje znanje osnova pjevanja, impostacije, tehnike pravilnog disanja prenosio je fra Anđelko na bogoslove kao i na članove zborova koje je veoma uspješno i stručno vodio osobito u Splitu, Zagrebu kao i na Institutu za crkvenu glazbu.

Neću biti nimalo skroman, ako mu i ja na mnogočemu i ovako zahvalim.